

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

TEOLOŠKE TEME

Teološke teme. Zbornik predavanja održanih u Vrhbosanskoj bogosloviji, VVTŠ, Sarajevo 1991.

Mato Zovkić

Profesori Vrhbosanske visoke teološke škole u Sarajevu pokrenuli su u ak. godini 1983/84. mjesečnu tribinu koja se održava prvog ponedjeljka u mjesecu dok traje akademska godina i nazvali je »Teološke teme«. Na njoj se za studente teologije, zainteresirane laike, redovnice i ostale sugrađane obrađuju teme iz povijesti, teologije, književnosti i politike koje pridonose informiranju i permanentnoj naobrazbi odraslih. U ovoj knjizi objavljeno je 28 predavanja s te tribine održanih od 2. prosinca 1983. do 5. lipnja 1989. Knjigu je priredio profesor dr. Franjo Topić, voditelj tribine. Naslovnu stranicu izradio je Marko Cvitkušić; sadrži u boji reprodukciju slike sv. Ivana Evanđelista iz *Hvalova zbornika* što ga je u 15. stoljeću priredio »dijak« Hval po narudžbi Hrvoja Vukčića Hrvatinića.

Iz sadržaja se vidi da je priređivač knjigu podijelio na četiri tematske cjeline: *tko je čovjek* (15—162), *čovjek kao kršćanin* (163—269), *lice Crkve* (270—396), *Granična pitanja* (397—480). Iz prvog dijela posebnu pažnju posjetilaca privukao je beogradski psiholog dr. Vladeta Jerotić koji je govorio o »duševnoj higijeni i značaju vere za čovjeka« (47—60), zatim domaći profesor Antun Weissgerber temom: »Psihologija hrvatskog naroda« (127—162) koju je bazirao na hrvatskim pučkim poslovicama. U ovom odjeljku zanimljive su i teme o eutanaziji ili »smrti po nardudžbi« (dr. Valentin Pozaić, str. 83. do 102) i o čovjeku kao biću koje ima potrebu biti u odnosu koju je obradio dr. Lush Gjergi (33—46).

Priređivač je stavio u prvi odjeljak predavanje B. Dude: »Što u Bibliji piše o tebi?« (15—32), ali je ono moglo ići i u drugi dio u kojemu najvrednijim smatram prilog dra Pere Sudara: »Crkva između prava čovjeka i prava vjernika« (209—232). Autor pokazuje razvoj teološke misli o ljudskim pravima do kojih je Crkvi stalo, ne samo u svijetu, nego i u njoj samoj. Ona promiče i štiti prava vjernika u vlastitoj sredini vodeći računa o nadnaravnim vrijednostima koje može samo tumačiti, ali ih ne može dokidati ili mijenjati. U ovom dijelu skladnu misaonu cjelinu predstavlja i rad dra Alde Starića: »Vjera u kraljevstvo Božje i kršćaninova situacija« (200—208). Ovaj istarski

dogmatičar koji djeluje u Zagrebu pokazuje kako pod kraljevstvom Božjim valja razumijevati Božje spasenjsko djelovanje o ljudskoj povijesti. Kako je Bog u Kristu zauzet za svakog čovjeka, kraljevstvo Božje oslobađa ljude od tjeskobne brige o samome sebi i otvara ih za druge: »Vjernik Novoga zavjeta, koji vjeruje u Kraljevstvo Božje, gleda svoju situaciju kao oslobođenu nemoći svojstvene čovjeku. Baš zahvaljujući zbilji Kraljevstva Božjega, otvaraju se nove mogućnosti i perspektive, novi izlazi i pomaci« (207).

U trećem se odjeljku nalazi i predavanje dra Antona Stresa o »Pravdi i miru; o čemu Crkva ne smije šutjeti« (337—361), koje je održano 2. svibnja 1988. te u sarajevskom dnevniku *Oslobođenje* dalo povoda za marksistički napad na predavača, ali i hrabrosti urednika da objavi autorov odgovor u istom listu. Ovdje je i prilog mr. Ivice Puljića o »Devet soljeća spominjanja bosanske biskupije« (325—336) koji je nadahnuo profesore Vrhbosanske bogoslovije da u srpnju 1989. organiziraju povijesno-teološki simpozij povodom tog značajnog crkvenog jubileja. U želji da redovnike predstavi biskupijskim svećenicima teolog redovnik, organizatori su povjerali dru fra Luki Markešiću temu: »Uloga redovništva u Crkvi i svijetu« (311—324). Od profesora Franjevačke teologije iz Sarajeva koji su do ljeta 1989. sudjelovali na tribini, u knjizi je objavljen rad dra fra Mire Vrgoča o »Grijehu i pomirenju u svjetlu biskupske sinode 1983« (233—249) i dra fra Velimira Blaževića o »Novom zakoniku kanonskog prava« (270—290).

U trećem dijelu zanimljivo je predavanje mons. Vladimira Stankovića: »Pastoralni problemi i perspektive naših iseljenika« (432—457). Tu se nalaze i rad Dubravka Horvatića o »Religioznim elementima u novijem hrvatskom pjesništvu« (407—419) kao i splitskog filozofa dra Ante Kusića »O parapsihologiji i religiji« (420—435).

Kao profesor Svetog pisma bogoslovima i svećenicima posebno preporučujem radove B. Dude i A. Starića. Ove i ostale teme objavljene u knjizi odjek su vjerničkog razmišljanja iz povijesne situacije Crkve i svijeta posljednjih dva-desetak godina; s tog stanovišta knjiga predstavlja ponudu za meditativno čitanje znakova vremena. Može se naručiti na adresu: Knjižara Vrhbosanske bogoslovije, Svet. Markovića 5, 71000 Sarajevo.

NA IZVORIMA BAŠTINE

Frane Bego: Kaštel-Kambelovac i Kaštel-Gomilica, »Bijaći«, društvo za očuvanje kulturne baštine, Kaštel-Kambelovac, 1991.

Drago Šimundža

Smještena između starohrvatskog Solina i povijesnih Bijaća, Kaštela se s jedne strane odlikuju prirodnim ljepotama i plodnošću, a s druge svojim narodnim korijenima i kulturnom baštinom. Sve je to činilo i čini da se o njima često pišu rasprave i tiskaju knjige. Jedna od najnovijih upravo je novoizšla povijest Kambelovca i Gomilice iz pera uglednog Kambelovčanina mgra, don Frane Bege, dugogodišnjeg prepozita splitskog kaptola, kanonika u miru i aktivnog člana župskog kolegija konkatedralne župe sv. Petra u Splitu.

Djelo je opsežno i zanimljivo. Na svojih 850 stranica sažima povijesnu stvarnost Kambelovca i Gomilice u široku panoramu rada i života, duhovnog i materijalnog rasta i razvoja ovih mjesta od njihova postanka pod vrljetima Kozjaka i spuštanja na more do naših dana. Autor je u svjetlu opće i na-